

JongStrong geeft de pen aan...

Michael den Haan. Afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam als chemisch bodemkundige en geo-informaticus en momenteel werkzaam als bodemkundig adviseur bij Antea Group. In deze column geeft hij een uiteenzetting van de betrokken par-

tijen als het gaat om klimaatadaptatie, in het bijzonder wateroverlast in stedelijke gebieden. Reacties, info en achtergronden zijn te vinden op onze website (jongstrong.com) en natuurlijk op onze LinkedIn pagina.

Het bestuur van JongSTRONG,
Meinie Naus (Tauw)
Job de Pater (NMI)
Maaïke van Scheppingen (Antea Group)
Coen Teeuw (Witteveen+Bos)
Daan Henkens (Unie van Waterschappen)
Martijn Schwering (Ecoselect)

Stedelijk water: wie neemt zijn verantwoordelijkheid?!

Ondergelopen straten, kelders en tunnels, maar ook verstopte en lekkende (riool) leidingen. Door klimaatverandering zal in de komende jaren meer neerslag met een hogere intensiteit vallen. In combinatie met een steeds grotere 'verstening' van de bodem en veroudering van de ondergrondse infrastructuur zal de wateroverlast door neerslag in stedelijk gebied hierdoor enkel toenemen. Daarnaast ligt een deel van het probleem in het feit dat intensievere buien vooral voorkomen in de zomer. De bovenzijde van de bodem is gedurende deze periode doorgaans hydrofoob waardoor de infiltratiecapaciteit wordt geremd en het water stagneert en oefenen hoosbuien een piekbelasting uit op het ondergrondse netwerk.

Om weerstand te bieden tegen de steeds groter wordende wateroverlast is het nodig stedelijke gebieden te voorzien van een klimaat en water robuuste inrichting.

De (Rijks)overheid heeft hierin een belangrijke taak en heeft hiervoor de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie opgesteld in het Deltaprogramma.

Een coalitie van diverse partijen heeft het manifest klimaatbestendige stad en de daaruit volgende handreiking Ruimtelijke adaptatie opgesteld. Hierin staan doelen, kansen strategieën en hulpmiddelen tot realisatie beschreven. Maar waar staan we nu?

Klimaatbestendig bouwen wordt al steeds meer toegepast. Door onder andere het (tijdelijk) bergen van water onder pleinen, wegen en parken, terugplaatsen van stoerpranden en meer groen.

Volgens de Unie van Waterschappen is dit echter nog niet genoeg. Zij willen dat bouwpartijen de watertoets verplicht gaan opvolgen, in tegenstelling tot het huidige niet bindende advies. Al zijn niet alle partijen het hier over eens. Het Planbureau voor de Leefomgeving pleit voor duidelijkere richtlijnen voor gemeenten. En ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ziet het verplichte karakter van de watertoets niet als eenduidige oplossing.

Ook rijst de vraag: "Zijn het alleen overheden en waterschappen die deze last moeten dragen, of heeft de burger hier ook een actieve rol?"

Enkele gemeenten vinden van wel. Zo is bij meerdere gemeenten reeds een zogenoemde 'hemelwaterverordening' in werking getreden. Hierbij kan bijvoorbeeld het afkoppelen van het hemelwater op het riool door particulieren horen. Boetes tot een bedrag van € 4000 moeten ervoor zorgen dat burgers ook werkelijk hun regenpijp afkoppelen van de riolering. Maar ook een stimulatie in de vorm van subsidies, al dan niet met verplichting tot afkoppelen, hoort tot de mogelijkheden. De verordening moet ervoor zorgen dat de piekbelasting op het riool wordt verminderd, waardoor beperktere aanpassingen door gemeenten nodig zijn en kosten hierdoor lager

uitkomen. De verwachting is dan ook dat het aantal gemeenten met zo'n dergelijke verordening de komende jaren enkel gaat toenemen. Maar wat kan de burger dan doen?

De retentietijd kan worden vergroot door (tijdelijke) opslag van water in onder andere regentonnen en vijvers, maar ook groene daken kunnen hierin een bijdrage leveren. De opslag kan zelfs worden vergroot door de bassins voorafgaand aan een hoosbui (gedeeltelijk) leeg te laten lopen door 'slimme' sensoren te koppelen aan de weersvoorspellingen. Daarnaast kunnen de 'slimme' sensoren worden ingezet om de bodem voorafgaand aan een hoosbui te irrigeren waardoor de infiltratiecapaciteit van de bodem wordt vergroot. Maar ook het verwijderen van bestrating en meer groen in de tuin heeft effect.

Ook toekomstige maatregelen op grotere schaal, genomen door overheden en waterschappen, kunnen een positief effect hebben. Zo kan bijvoorbeeld het uitoefenen van inrichtingsmaatregelen als een dynamisch (grond)waterpeil beheer het debiet uit het agrarische gebied richting de RWZI en oppervlaktewateren verlagen. Hierdoor ontstaan er minder snel 'bottlenecks' en kan het water sneller uit het stedelijke gebied worden afgevoerd.

Het verminderen dan wel voorkomen van wateroverlast in de toekomst vergt dus een multidisciplinaire en innovatieve aanpak op meerdere fronten. Want droge voeten houden, dat doen we met elkaar!

Michael den Haan, MSc, (Antea Group)